

GELVERİ RUM OKULU (KARBALLA OTEL)

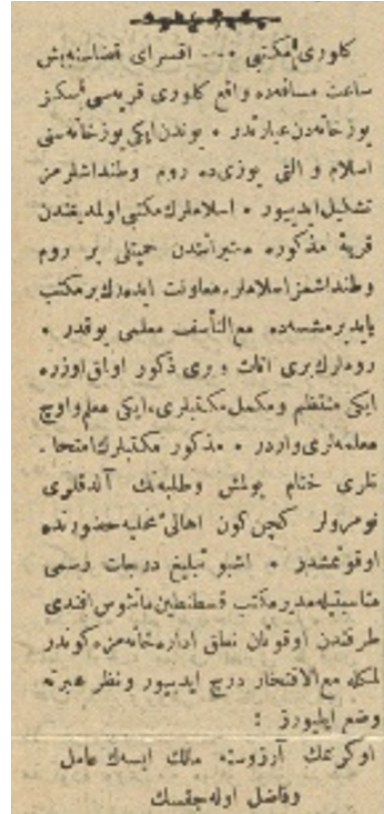
DR. MUSTAFA
FIRAT
GÜL

Aksaray'ın doğusunda, 1500 rakımlı hem temiz havasıyla hem de kadim geçmişiyle ziyaret edenlerin aklında kalan Gelveri (Güzelyurt) hakkında söylenecek çok şey var! Şimdiye kadar yapılan araştırmaların belki de onlarcası yapılacaktır. Bunun sebebi çok basit aslında: Gizemli bir yerdir Gelveri! Gelveri'nin ismine, tarihine başka bir yazıda yer vermeyi düşündüğümünden burada yalnızca günümüzde Karballa Otel olarak kullanılan Gelveri Rum Mektebi'nden bahsedeceğim.

Gelveri, tarihi süreçte Aksaray'ın kozmopolit beldelerinin en bilineni ve en büyüğü olmuştur. Müslümanlarla Hristiyanların birlikte yaşadığı Gelveri'de bu durum 1924 nüfus mübadelesine kadar devam etmiştir. 20. Yüzyılın başında 4 bin kişinin yaşadığı Gelveri'deki nüfusun dörtte üçü Hristiyanlardan oluşmaktaydı. Nüfus yönünden daha kalabalık olan Hristiyanlar ekonomik olarak da Aksaray'ın en zenginleriydi denilebilir. Ticaretle meşgul olduklarından Gelverili Rumların maddi durumları oldukça iyidir. Gelverili zenginler kendi aralarında birden fazla dernek kurarak köylerinin her yönden ilerlemesi için gayret göstermişlerdir. Eğitim alanında yapılacak

işleri takip etmek, maddi yönden destek olmak için İstanbul'daki Gelverililer kurdukları dernekle o günlere göre zor olan birçok iş başarmıştır.

**Gazete kupürü 1912
yılından... "Gelveri
Mektebi" başlıklı bu yazıda
oldukça kıymetli bilgiler
bulunmaktadır.**

Gelveri esasen aşağı ve yukarı diye iki bölümden oluşmaktadır. Aşağı denilen kısım vadinin içindeki yerleşimdir. Yukarı kısmı ise çok daha yakın bir tarihte kurulmuştur. Nüfus mübadelesiyle Gelveri'den Yunanistan-

Kavala'ya gidenlerin torunlarından ve aynı zamanda tarih-kültür ve folklor araştırmacısı olan Kaplanis'in anlattığına göre 1850'den önce yukarı kısımda hiç bina yokmuş. Tüm yerleşim aşağıda, vadinin içindeymiş. Yukarı denilen bu kısım bugünkü yerleşimdir. Belediyesi, yüksek okulu, oteli, dükkanları, evleri, parkıyla gördüğümüz Gelveri'deki binalar 1850 sonrasında yapılmıştır. Gelveri Rum Mektebi de 1870 yılında yapılmıştır. Yine Kaplanis'in belirttiğine göre iki katlı bu binanın alt katı 1870'te, üst katı ise 1891'de tamamlanmıştır. Takip eden sayfadaki fotoğraf da zaten 1891 tarihlidir ve mektebin açılışını göstermektedir. Aleksandros Iatropulos tarafından çekilen fotoğrafta

Gelveri Rum Mektebi'nin öğretmen ve öğrencileri birlikte görülmektedir.

Gelveri sakinleri asırlar boyunca vadi içinde yaşamışlardır. 19. Yüzyılın ikinci yarısından sonra binaların yapıldığı alana Cingilik deniliyormuş. Aşağıdaki fotoğraf 1917 tarihlidir ve Gelveri Rum Mektebi de görülmektedir.

1870'te alt katı, 1891'de de üst katı tamamlanan Gelveri Erkek Rum Mektebi'nden sonra -1910'lu yıllarda- Gelveri Kız Mektebi de yapılmıştır. Gelveri Erkek Rum Mektebi, aşağıdaki fotoğrafta görüleceği üzere günümüzde otel olarak kullanılmaktadır.

